

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Peccata hodie reservata Archiepiscopo Panormitano, parag. 3

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

atrociora quædam, & graviora crimina reservare, cumque etiam protulisset Sacræ Congregationis, & Clementis VIII. monitionem, qua Episcopi admonentur, ne in Casuum reservatione modum excedant, sed reservent sibi atrociorum tantum, & graviorum criminum absolutionem, addit num. 4. *Si sit reservatum furtum, vel detentio Decimarum, quando quis furaretur, vel retineret ex Decimis duodecim, vel quatuordecim argenteas, neminem d. Curum, hunc atrox, & grave crimen commississe, eumque esse atrocissimum latronem, & sacrilegum gravissimum. Et paulò post: Quantitas ergo (ait) duodecim argenteorum, licet sufficiens sit ad mortale, non tamen ad reservationem prudenter in Diocesis facienda; Cum ad hanc requiratur gravitas valde considerabilis, & atrocitas. Hæc ex illo. Unde rectè à nobis dictum est, Episcopos ex dispositione Pontificis, fuisse limitatos, ut non reservarent quodcumque peccatum mortale, sed tantummodo atrox, & grave.*

4. Quid autem, si non gravia reservent, reservabuntne validè? Respondet, Sylvester; & Henriquez, quos refert: sequiturque Suarez apud dictum a Quintanad. validam esse dicunt ejusmodi reservationem, licet quia potius in destructionem, quam in edificationem ea tenderet, illicitam, At Sorus; & Riccardus, quos refert, sequiturque Valquez apud eundem, nec validam dicunt, nec licitam, quia Episcopi carent ea Jurisdictione; cum Pontifex ipsis illam limitaverit, (ut nu. 1. dictum est) in dispositionibus Tridentini, Sacræ Congregationis, & Clementis VIII. Mihi placet opinio Suarez, quia in dictis dispositionibus, quas ad verbum affert Quintanad. l. c. nullum verbum est, sive irritans factum, sive Jurisdictionem tollens.

5. Hæc quæstio, si rectè advertis, non est eadem; sed solum similis illi, de qua egimus b supra, ibi enim actum est de reservatione omnium, vel majoris partis delictorum, hic agimus etiam de unico, si ex aliquo capite non sit atrox, nec sit notabiliter grave.

6. Ajo Secundò, Prælatos, cum Capitulis Regularium posse, & validè, & licitè peccatum mortale, quamvis non tam atrox reservare, juxta id, quod ipsi bonum,

& utile pro suis Religiosis prudenter judicaverint. Ratio est, tum quia in præcedentibus dispositionibus solum loquutio est cum Episcopis, tum quia idem Clemens id concedit Regularibus, dum in Catalogo Casuum, quos sibi reservare ii possunt, aliqua peccata inserit, mortalia quidem, sed certè non admodum gravia quale est, proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale, furtum de rebus Monasterii in ea quantitate quæ sit peccatum mortale, lapsus carnis voluntarius opere consummatus. Accedit, & ratio disparitatis: Regulares enim profitentur perfectionis statum; unde gravius semper judicatur peccatum ipsorum, quam judicetur illud, quod committunt sæculares, qui statum illum perfectum non profitentur.

§. III.

Peccata hodie reservata Episcopo Panormitano.

Qualibet Diocesis proprios solè statueret Casus Reservatos, quos omnes recensere nostrum non est, satis igitur nobis, superque erit, si nostræ Panormitanæ Diocesis casus reservati in ultima Synodo anni 1652. propósitos, hic additis nonnullis notulis, afferamus.

CASUS RESERVATI IN PANORMITANA Diocesi.

1. Raptores Virginum.
2. Prolem suffocantes.
3. Nefandum Sodomitæ scelus committentes.
4. Paganis mulieribus, aut bestis abutentes.
5. Qui sanctimoniales, vel alias mulieres, intra Monasterium commorantes, turpiter alloquuntur, vel turpe quid intendunt, aut tractant.
6. Sortilegium operantes, veneficia superstitionesque exercentes, & quolibet Sacramento, vel Sacramentali ad id abutentes.
7. Literarum, ac Sigilli Archiepiscopalis, & ejus Curia falsarii, & qui literas, & scripturas Archivii, vel scripto arripunt, vel quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integrè legi nequeant.

8. No-

8. Notarii, qui legata, ad pias causas facta non denuntiant.

9. Clerici ad quoslibet ordines per saltum, vel surripiè promoti.

10. Bonorum Ecclesiasticorum invasores.

I.

Raptores Virginum.

11. Qui igitur rapit puerum, vel viduam, vel uxoratam, quamvis ex a alibi dictis *Mu. Conf.* Raptum committat, hic non comprehenditur.

Ep. l. 7. in Decal. c. 6. §. 1. & 2. Nomine autem Raptoris ex ordinaria significatione hujus criminis, intelligitur committens Raptum, unam ex speciebus luxuriae. Ad hujusmodi autem Raptum, ut ibidem explicuimus, tria requiruntur. Vis illata, Finis inhonestæ libidinis, Abductio in alium locum. Quoniam ergo ibidem diximus, consistit Raptum sive vis illata sit ipsi Virgini, consentientibus parentibus, vel iis, sub quorum cura vivit Virgo, sive sit ablata consentiente ipsa Virgine, prædictis non consentientibus, idè hic consequenter dicendum est, esse casum reservatum, quocumque ex iis modis Raptus committatur.

12. Præterea. Diximus aliquantò superius, peccatum, quod reservatur, nisi quid aliud exprimat, debere esse in illo genere completum. Jam quæro, ut Raptus Virginis hic Panomi reservatus, oportetne, ut sit per copulam consummatus? Respondeo, non oportere. Ratio est, quia, ut ibidem *b* docuimus, Raptus satis *c* consummatur per ipsam abductionem ad finem libidinis.

b *Dicto l. 7. in Decal. c. 6. §. 2. num. 10.* Nomine Raptoris non intelligitur hic quæsi si habitualiter rapiens, sed etiam ille, qui, vel semel rapit, ejusmodi enim est loquutio Doctorum, cum agunt de Raptu, etiam si semel committatur.

Less. l. 4. ca. 3. n. 66

II.

Prolem suffocantes.

14. Occidi potest proles, Primò, per abortum fetus animati (nam si nondum est animatus, non dicitur saltè propriè, proles.) Secundò, per suffocationem, quæ fiat dum in eodem lecto infans ponitur cum nutrice, vel Matre, ibique opprimatur ab ipsis, periculum

advertentibus, & non curantibus. Tertiò, per suffocationem ejusdem infantis de industria factam, ut si mater suam prolem volens occultare ex adulterio genitam, eam suffocet. Quartò, si infantem vulnerando, vel, venenum propinando, quamvis non suffocando, ipsum occidat. Quintò, si filium jam grandiusculæ ætatis, seu jam adolescentem, ejus mater, vel pater suffocet, seu alio modo interficiat. Quærimus jam, an commissum hoc crimen singulis prædictis modis casus sit reservatus?

14. Respondeo. Si reservator hos omnes modos reservare voluisset, dixisset sanè se reservare abortum, occisionem filii vel ejusdem homicidium, vel quid simile: nunc verò, cum meminerit solum suffocationis, puto, salvo meliori judicio, solum aliquos ex dictis voluisse comprehendere, nempe quando mater, vel alia, aliusve (neque enim Synodus dicit suam prolem, sed absolute, prolem) infantem ex eo, quod in eodem lecto decumbat, opprimat modo dicto, vel quando quis prolem statim natam, ne appareat, suffocet, seu occidit; hi enim sunt in loquutione communi proles suffocatores, id est, qui vel opprimunt in lecto, vel faciunt, ut proles non appareat; alia enim sunt mera homicidia.

Dixi seu occidit, nam si quis prolem statim natam alio modo interimat, & non per materialem suffocationem, puto propter rationem dictam, esse peccatum hic reservatum.

Nefandum Sodomis scelus committentes.

15. Nos cum communi sustinimus (quid quid dicat *d* Bordonus cum aliquibus) tum *d* Bordonus agentem, tum patientem esse Sodomitam. cum alii. Hic igitur uterque comprehenditur, vide quibus in quæ alibi *e* dixi, ubi tamen solum agentem *conf. regu.* incidere in reservatum, nisi major expressio *ref. 48. q. 5* fiat, falsissimum esse probabile. Debet autem *num. 2.* esse actus consummatus, id est cum effusione *Li. 7. in* seminis in vase præpostero: secus, quamvis *Decal. c. 7.* esset Sodomia attentata, & incepta fuisset *§. 6. n. 3.* copula in vase præpostero, sed deinde, extra effusum fuisset semen, non erit hic reservata, quia ut supra diximus, peccatum reservatum debet esse actus in eo genere, quo reservatur completus. Præterea, quoniam fœmina cum

fœmina congregiendi non committit verè, & propriè Sodomiam, nam Sodomia est congressus consummatus inter masculos in vase innaturali, nec subiacebit huic reservationi. Idem dic de viro congregiente cum fœmina in vase non naturali.

16. Quod si fœmina cum fœmina in vase præpostero in quod effundat semen congregiatur (quod fieri posse potius est à nobis propter modestiam supponendum, quam inquirendum) esse veram Sodomiam docet Mazzuchellus a apud Dianam; sed non assentior, quia non est perfecta Sodomia, sed imperfecta, ut diximus dicto §. 6. quare consequenter dicendum erit, non esse hic reservatam.

17. De impubere non placet indistincta doctrina ejusdem b Bordoni, dicentis, impubere non subiacere huic reservationi, quia regulariter non seminat, atque aded non effundit semen intra vas alterius, non inquam, placet, debebat enim castigatus loqui, & sic distinguere. Impubere, si non seminat, non committere propriè Sodomiam, si verò seminet, quod certè sapiissimè, ante decimum quartum annum pubertatis, malitia supplet ætatem, evenit, Sodomiam veram committere, & consequenter in casum incidere reservatum.

18. Denique quia hic casus reservatur in nostra Synodo sub hac forma *committentes*, non verò sub hac *exercentes*, non possumus dicere, illud non esse reservatum, nisi frequenter fiat; non possumus inquam, siquidem, & qui semel Sodomita est, dicitur committere Sodomizæ scelus.

IV.

Paganis mulieribus, aut bestiis abutentes.

19. Sustinui e alibi, congressum cum muliere pagana, hoc est infideli, seu non baptizata, non differt à speciebus aliis luxuriæ: hic tamen, propter ejus peculiarem, licet non essentialiter diversam, deformationem, merito à nostra Synodo reservatur. Non baptizata dixi, non ergo reservatur congressus cum hæretica, vel cum schismatica baptizatis, hæ enim non sunt pagana.

20. Quid de congressu fœminæ baptizatae cum homine infideli? vel de masculino

Fideli congregiente cum puero non baptizato? Respondeo. Neuter est casus reservatus, quia, ut supra vidimus, stricta est in lege reservatorum faciendâ interpretatio; si ergo reservatio est contra viros abutentes mulieribus paganis, non est extendenda, ut sit contra mulieres abutentes viris paganis, vel, contra viros abutentes masculis paganis. Neque obstat major, vel æqualis peccati gravitas; in reservatione enim non semper attenditur ad majorem, vel minorem criminis gravitatem, sed sapiissimè ad reprimendam aliquorum gravium criminum frequentiam, vel ad obviandum scandalo publico, quod ex illis oriatur, vel quid simile.

Propter eandem rationem, licet concubitus cum Dæmone, sive succubo, sive incubo, sit majus peccatum, quam concubitus cum bestiis, tamen hic solum bestiarum abusus, qui solet esse frequentior, non verò abusus Dæmonum, reservatur.

V.

Qui Sanctimonialis, vel alias mulieres intra Monasterium commorantes, turpiter alloquantur, vel turpe quid intendunt, aut tractant.

21. Comprehendit hic casus tum ipsas Moniales professas, tum novitias, tum educandas, tum quascunque etiam uxoratas, quæ fortè, propter aliquam urgentem causam, intra Monasterium degunt. Patent hæc ex illis verbis (vel alias mulieres.)

Præterea qui turpiter, id est, de rebus obscenis cum prædictis alloquitur sine intentione ulterius progrediendi, etiamsi de turpibus aliorum actibus, v.g. de alienis amoribus agat, ut item, qui, quamvis indifferentes, vel etiam spirituales sermones habeat cum illis, eos tamen habet cum intentione mortali aliquid turpe, sive copulam, sive osculum, sive tactum committendi; sive etiam in sola morosa delectatione sistendi, in casum reservatum incidet. Ratio est manifesta, quia hæc, vel turpia sunt, vel intendunt turpia.

Neque obstat, Peccatum, ut reservetur, debere esse ex se, & ex objecto, grave exterius, ut diximus d supra, qualis non est indiffrens d supra hæc, vel spiritualis locutio, quamvis ex e. 4. m. 3. prava intentione facta; Non obstat inquam, quia

quia hic adest expressa Reservantis voluntas, quæ ibi supponebatur non esse: & ex alia parte hanc potestatem non fuisse ab Episcopo ablatam, nuper a diximus.

a Sup. hoc eodem c. 6. §. 2. n. 4.
 22. Animadvertendum insuper est, ex alia Constitutione ejusdem Synodi adest Excommunicationem reservatam contra illos, qui absolute alloquuntur Moniales, vel existentes in Monasterio, idque sine licentia: sic enim habetur *b* in Constitutionibus Synodalibus.

b Constit. Synod. ult. Panorm. celebrata an. 1654. c. 7. n. 162. p. 4.
 Quoniam circa accessum ad Moniales: earumque colloquia, nostri regiminis initio, edicta promulgari mandavimus, eorum formam sub poenis inibi statutis inviolabiliter observari precipimus, & speciatim poenam Excommunicationis, in edictis latam, contra alloquentes sine licentia cum Monialibus, ipso facto, ipsoque jure incurrendam, nobisq; reservatam, de novo indicimus, atque innovamus.

Dixi autem etiam in Monasteriis existentes, quia in dictis edictis comprehenduntur etiam, & hi, ubi etiam datur forma dictatarum licentiarum.

23. Jam verò tres in hoc Casu reservato, de quo loquimur, sese offerunt difficultates. Prima, an si quis tractet alia crimina, v. g. agat cum Moniali de homicidio patrandò, de furto, &c. incurrat in hunc casum reservatum?

Respondeo, non incurere, quia hæc, & similia, quamvis gravissima crimina, non veniunt in communi loquutione, sub nomine turpium: Turpia enim solum sunt ea, quæ pertinent ad Veneream, seu ad præceptum sextum.

24. Secunda difficultas. An hic detur paritas materiæ; An scilicet qui duo, vel tria verba obscæna cum Moniali loquatur, incidat in reservatum, posito, quod sic peccaverit mortaliter, ut semper ex dictis, hic supponendum est.

c Verric. tr. 8. g. mor. 66. n. 32.
 25. Respondeo. Querit *c* Verricelli, an quando Episcopus excommunicat, quomodocunque colloquentes cum Monialibus, excommunicationem incurrat, ille, qui duo verba obscæna cum prava intentione colloquitur, & Respondet incurere, quia tunc ratione qualitatis verborum, haberetur materia gravis, prout docet, ait, Thomas del Bene, & Merolla. At oppositum Respondet *d* Bordonus, dicens, ad incurendam

dictam excommunicationem, non sufficere quatuor verba, etiam obscæna, quia materia non est gravis, saltem non est apta ad incurrendam tam gravem poenam, qualis est excommunicatio.

Utraque sententia viderur probabilis; unde in casu nostro utrumque erit probabile, mirum colloquentem duo, vel tria verba mortaliter turpia cum Moniali incidere, & non incidere in Casum reservatum; quamvis si indifferentia alloquatur per unum misere, & aliquid amplius in sententia *e* Dianæ, *c* Dianæ. vel per unum quadrantem horæ, in sententia *3. tr. 2. ref. ejusdem f* Verricelli, magis apparenter, effugisset excommunicationem, quia tunc ex *f* Verricelli qualitate verborum, & parvitate tam angusti temporis, non fuisset materia gravis. Verum, quod dictum est de horæ quadrante, nunc expendere, proprius locus non est. Certè, non esse consulendum, judico.

26. Tertia difficultas, an qui verba obscæna loqueretur cum Moniali, nihil illa respondente, incurret in Casum reservatum? Respondeo. Inquiro à te, si quis posita excommunicatione contra colloquentes absolute cum Monialibus, ipse solus loqueretur, nihil respondente Moniali, incurretne is in excommunicationem? Respondebis, esse duas sententias. Nonnulli enim cum *g* Vidal, alii que negant, quia solus loquens non dicitur colloqui. Nonnulli cum *h* Merolla affirmant, quia ex communi usu, idem sunt, alloqui, seu loqui cum alio; & colloqui. Cum ergo utraque hæc sententia sit probabilis in casu excommunicationis impositæ in illa Diœcesi, sub illa voce *colloquentes*, quamvis affirmans, judicetur probabilior, idem tibi videbitur dicendum in casu nostro reservationis, immò, & in casu excommunicationis allatæ à nostra Synodo de loquutione cum Monialibus, sine licentia. Nihilominus in nostris casibus, tum reservationis, tum dictæ excommunicationis, dico, semper adest reservationem, & excommunicationem, etiam nihil respondente Moniali. Ratio ducitur à verbis Synodi, quæ non dicunt, *colloquantur*, sed *alloquantur*, alloquitur autem quis, etiam si nullus respondeat, Idem enim est alloqui, ac loqui cum alio, si, vel primis labiis Latinitatem arripisti. At in omni rigore dicens loqui cum alio, etiam ille nihil respondente, sed tamen ad unam locutionem atque ad unam.

g Vidal. in de Mon.

Inqui 4.

num. 25.

Ianuario

de casib.

refer. resol.

39.

Th. del Be-

ne de Imm.

c. 14. dub. 5

sec. 3. nu. 4

Graf. in

quinque

casib. l. 2.

c. 5. n. 1.

h Merol.

T. p. d. 1. c.

2. n. 607.

27. Illud item certum habeo, ipsam monialem audientem ejusmodi turpia, sed nihil respondentem, quamvis peccet, si cooperetur voluntarie audiendo cum loquente, tamen non incidere in Casum reservatum. Ratio est; quia in verbis reservationis dicitur, reservari peccatum, quo quis turpiter alloquitur Moniales, non vero peccatum, quo Monialis audit alias turpiter loquentes.

28. Illud item certum habeo, si Monialis turpiter responderet, immo si etiam ipsa incipiat turpiter loqui cum Sæculari, non incurtere in hunc casum reservatum, quia in verbis reservationis dicitur reservari peccatum, quo quis cum Moniali loquitur obscenè, nihil autem dicitur de ipsa Moniali turpiter loquente cum Sæculari.

29. Quid si Monialis turpiter loquatur cum alia Moniali? Respondeo. Certum mihi videtur, incidere in reservatum, quia verba reservationis absolute pronunciant de omnibus, qui Sanctimonialis turpiter alloquantur.

30. Neque obstat illud, *qui*, masculini generis; non obstat; inquam; jam novum non est in jure, sub nomine masculino, intelligi, & fœminum; nisi ex subjecta materia altringuatur loquutio ad masculos. Lege Gloss. a & Alterum, b qui docent, dum Pontifex excommunicat eos, qui sepeliunt excommunicatum (utique vitandum) in loco sacro, comprehendendi, & mulieres; probatque ex eo, quod sub dictione *qui*, continetur dicitio, *quis*, quia Masculinum concipit Fœminium. Ita etiam Glossa c, omnesque apud d Leandrum, Et certe in casu hoc nostro, patet ex inconvenienti, nam secus sequeretur, Sæcularem mulierem, colloquentem turpiter cum Moniali, hic non comprehendendi, quod nemo diceret.

Si quis ad Moniales turpia scriberet, non puto, eum incursum in casum hunc reservatum, quia scriptio non est proprie loquutio, An incurrat ex vi illius verbi *tractant*, alia est consideratio.

a Gloss. in C. eos, qui Clementi, p. de sepult. b Alter l. 1 de cens. d. 14. c. 1. col. 3. c Gloss. in C. Gener. V. Vniversos. de elect. in 6. & ducitur argumentum ex C. Si quis suadente 16. q. 4. d Leand. de excom. d. 7. q. 13.

V I.

Sortilegium operantes, & Magicas artes, veneficia, superstitionesque exercentes, & quolibet Sacramento, vel Sacramentali ad id abutentes.

31. Tres hic adsunt clausulæ. Prima, *Sortilegium operantes*, quare etiam, qui semel per sortilegium, utique mortale, peccat, subiacet reservationi, quia jam operatur sortilegium.

31. Hoc autem delictum est illud, quo quis per sortes inquirat ea, quæ sunt illi abscondita. Quoniam autem dictæ sortes, aliæ sunt consultoriæ, aliæ divinatoriæ, aliæ divinatory, & primas quidem, ac secundas aliquando esse licitas, nunquam vero tertias, docet S. Thomas e, & habet Quintannad. f. Ideo non omne, & quodcumque sortilegium, sed illud, quod est mortaliter illicitum, erit casus reservatus.

33. Secunda clausula *Magicas artes, veneficia, superstitionesque, utique mortales, exercentes*. Cum ergo hæc exerceat; Ideo, ut ea sint reservata, frequentiam superaddendam esse, puto, quæ frequentia sit à prudenti viro decernenda. Confirmo ex patitate, ducta à pœna suspensionis ab exercitio Ordinis; privationisque omnium beneficiorum, & dignitatum, lata à Pio V. contra Clericos, Sodomiam exercentes, nam propter hoc verbum *exercentes* communiter DD. apud g Dianam docent, bis, aut ter, Sodomiam committentem, non incidere in prædictas pœnas, sicuti neque dicitur v. g. Mercator, qui bis, vel ter Mercatoriam agit; ita igitur in casu nostro.

34. Tertia clausula, *quolibet Sacramento, vel Sacramentali abutentes*. Quia ergo etiam, qui semel aqua benedicta v. g. abutitur, dicitur abuti Sacramentali, ideo non effugiet, ex singularitate criminis, reservationem. Abuti autem hic significat illud quodcumque peccatum, quod quis committit, usurpando Sacramenta, vel Sacramentalia cum gravi peccato circa prædicta; id est circa sortilegia, magiam, veneficia, superstitiones; hoc enim indicat illud, *ad id abutentes*.

VII.

Litterarum, ac Sigilli Archiepiscopalis falsarii, & qui litteras, & scripturas Archivii, vel furto arripiunt, vel quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integrè legi, nequeant.

35. Percurre separatim prædictas clausulas.

a C. Falsa-
riorum de
crimine
falsi.

36. Prima clausula, *Litterarum, &c. falsarium*. In Bulla Cœnæ, & in Cap. a Falsariorum, excommunicantur falsarii litterarum Apostolicarum. Ad hujus ergo Constitutionis instar, nunc Archiepiscopus Panormitanus reservat crimen, quo falsæ redduntur litteræ Archiepiscopales; quare proportionaliter ad ea, quæ de illa excommunicatione Pontificia decernunt Doctores; erit loquendum de hoc nostro casu reservato. Hinc, cum non sit excommunicatus in Bulla Cœnæ, qui falsificat litteras, emanatas à Delegatis, vel Officialibus Papæ, nec qui falsificat, ut ego puto, litterarum Apostolicarum copias rescriptas, & in sententia aliquorum, nec qui emendat eorum errorem Grammaticæ, & similia, videntur apud b Fillucium, alioque, idem erit in casu reservato hoc nostro, respectu litterarum Archiepiscopaliū.

b Fill. Tr.
16. c. 8. n.
190. Snar.
Alter. alii-
que apud
Leand. de
excom. d.
13. à q. 9.

36. Ad casum autem hunc reservatum non requiritur copulativè hæc tria facere, puta, litteras, & sigillum Archiepiscopi, & sigillum ejus Curie falsificare: satis enim erit, si quodcumque ex his fiat, ita enim colligitur ex sine intento ab Archiepiscopo, qui est, ut purè & sine falsitate Archiepiscopales litteræ legantur.

37. Sed eritne ex his falsarius ille, qui sigillum novum Archiepiscopi, vel ejus Curie effingeret, illoque uteretur? Respondeo. Forte, puto, quia si id non est falsare sigillum, quidnam erit?

38. Quid, si quis efformaret, seu fingeret litteras Archiepiscopales ex integro, essetne falsarius litterarum Archiepiscopi? Respondeo. Pari modo puto. Falsitas enim, quæ hic prohiberi intenditur, non necessariò supponit veras litteras, quæ deinde temerentur, sed est omnis falsitas, quæ nocet veritati litterarum Archiepiscopaliū.

Tamburinus de Sacramentis.

In Bulla Cœnæ Domini excommunicantur falsificantes litteras Apostolicas, & deinde in alia clausula, excommunicantur ii, qui falso fabricant easdem Apostolicas litteras: Unde videntur hæc duo crimina esse diversa, nec posse inferri, reservato uno, reservari utrumque, & consequenter cum in nostra Synodo solum reservetur falsarii, qui idem sunt, ac falsificantes, non verò reservantur ii, qui de novo falso fabricant, viderur non esse verum, etiam hos incidere in casum reservatum.

Nihilominus ego puto, in dicta Bulla Cœnæ id ad majorem declarationem expressum sic fuisse, nam: ceterum dico, posterius crimen includi omnino in priore, quod confirmo ex doctrina Alterii, qui expressè docet, falsam fabricationem ex integro Bullarum Apostolicarum esse crimen falsi.

39. Quid denique, qui litteras hujusmodi omnino lacerat, incidit ne in casum reservatum? Respondeo d. Filliuc. notat, in Bulla Cœnæ non ex eo, quod falsarius excommunicatur, excommunicari eum; qui litteras Apostolicas dilacerat: diversa enim satis sunt lacerare, & falsificare: scriptura enim lacerata ex omni parte, & omnino, non potest abuti, potest falsificari: ita igitur quoad reservationem in casu nostro.

40. Secunda clausula, *Qui litteras, & scripturas Archivii furto arripiunt*, utique Archiepiscopalis, ejusque Curie, de quibus immediate antea fuit loquutus: furto autem arripit, etiam qui violenter per rapinam aufert; rapina enim præter violentiam involvit etiam malitiam furii.

Non dubito tamen hic, posse esse levitatem materiæ; Quid enim, si quis furetur paginam quampiam nullius, vel levis momenti: is certe, sicut non peccabit mortaliter, sic neque reservatione afficietur.

41. Tertia clausula, *Qui quovis modo mutilant, aut deturpant, ut integrè legi nequeant*, mutilare hic, aut deturpare, non est idem, ac omninò dilaniare, seu lacerare: sicut enim, qui hominem mutilat, non dicitur hominem occidere, sed aliquod hominis membrum amputare, sic non dicitur mutilare, aut deturpare scripturam is, qui omnino illam dilaniat, ita, ut usui amplius esse non possit, sed qui ex scriptura aliquam partem abscindit, vel nihil abscindendo ita deturpat, ut integrè non possit legi. Dico igitur, in hac clausula reservari

c Alter. d.
9. in Bull.
Cana l. 5.
cap. 3.
V. quare.
d. Filli. tr.
16. c. 8. n.
190.

S. Th. 4.
q. 94. a. 2.
S. Th. 4.
q. 94. a. 2.
S. Th. 4.
q. 94. a. 2.

Dicitur
2. r. 11.
fol. 69.

reservari casum, quo, quis scripturam prædictam mancam, & mutilam reddit: nam casum, quo, quis eam ita dilacerat, ut usui esse nequeat, hic non reservari probabiliter docuimus num. 39.

VIII.

Notarii, qui legata ad pias causas facta, non denunciant.

42. Hæc clausula supponit, Notarios mortaliter peccare, dum ejusmodi legata non denunciant; secus enim non inciderent in casum reservatum, at unde est, quod ipsi in hoc peccant: Respondeo, peccant ex eo, quod sive non observant hoc ipsum præceptum, quod involuitur in hoc casu, qui nunc reservatur, sive non observant peculiare præceptum in nostra Diœcesi, ipsis Notariis impositum; sic enim habetur in postrema a Synodo Panormitana.

a Synod.
Panorm.

An. 1652.
pa 4. n.
242.

„ Notariis verò penam excommunicationis
„ indicimus, nisi in singulis Testamentis, Co-
„ dicillis, aliisque talibus eas particulas, in-
„ tra tres menses nobis deferant, propria ip-
„ sorum manu signatas, in quibus aliquid in
„ causas pias, vel in rei male parta, seu abla-
„ ta, aut furti satisfactionem quomodocumq;
„ legatur.

43. Porro hæc duo adverto. Primò, la-
tius patere hoc præceptum, quam clausu-
lam reservationis, de qua loquimur; præ-
ceptum enim comprehendit quodcumque
legatum, tum ad causas pias, tum in sa-
tisfactionem rei ablatae, aut furti; at re-
servatio solum loquitur de legatis ad pias
causas; quamvis enim legata ad satisfac-
tionem rei ablatae, & furti, vocari possint
legata ad pias causas, tamen cum tam signa-
te Legislator in hoc præcepto, lato sub pœ-
na excommunicationis, solum mentionem
faciat legatorum ad pias causas; idèd stri-
ctè (ut debemus ex supradictis) id inter-
pretando, satis probabiliter dicere, salvo
meliori judicio, possumus, solum hæc lega-
ta ad causas pias, voluisse legislatores re-
servare.

44. Animadverto Secundò, excommu-
nicationem in hoc præcepto Synodi Nota-
rii indictam, videri esse excommunicationem
ferendam; illud enim, penam excom-
municationis indicimus, non solet significare

excommunicationem latae sententiæ, ex do-
ctrina b Sairii, Avilæ c, & passim alio-
rum.

45. Verum hinc emergit molesta diffi-
cultas, nam in sententiâ non ignobilium
DD. præceptum datum sub sola pœna ex-
communicationis ferendæ, non statim est
signum obligationis sub mortali. Si ergo
Notarius non obligatur sub mortali ex vi ta-
lis excommunicationis, ad denunciandum
legata, qua ratione erit casus reservatus de-
nunciationis omisso, cum non referentur,
nisi peccata mortalia?

Dicam, quod sentio, in hunc modum. Ver-
um sit, excommunicationem ferendam non
esse ex se signum mortalis obligationis, de
qua te nos agimus d alibi; at hoc dicitur,
concediturque, nisi aliud plus ex verbis Le-
gislatoris colligatur. Cum igitur in re nostra
Legislator ex una parte imponat præceptum
Notariis sub pœna excommunicationis fe-
rendæ: ex alia verò idem Legislator dicat, se
velle peccatum, quod Notarii committunt,
dum non denunciant, esse reservatum, clarè
colligitur velle, illam inobedientiam esse gra-
vem, ac mortalem, quia sine hac gravitate re-
servatio, ut nimis sæpè dictum est, consistere
non posset.

IX.

*Clerici ad quoslibet Ordines per saltum, vel
furtivè promoti.*

Clericus, qui ordinatur per saltum, id-
est, qui recipit Ordinem superiore, non
recepto prius inferiore, suspenditur in Ju-
re ab e Ordine sic recepto. Rursus, qui
furtivè, id est, Episcopo non approbante,
promovetur; suspenditur, & per aliquos ir-
regularis fit, inanimò, & excommunicatur, ut
videre est apud f Suarez, aliosque. Hæc i-
gitur duo delicta reservantur in præsentis
clausula.

47. Sed quas actiones comprehendit
hæc furtiva promotio? Respondeo, furti-
va promotio multipliciter esse potest; Pri-
mò si Ordinandus decipiat Episcopum si-
mulando ætatem sufficientem. Secundò,
falsificando patrimonium. Terriò, literas
dimissoriales fingendo. Quartò, absque
notitia, & voluntate Episcopi ordinantis,
cum aliis promovendis se ingerendo. Ex
his

X.

Bonorum Ecclesiasticorum invasores.

50. Bona alia sunt stabilia, mobilia alia, unde lex hæc videtur extendi ad eos, qui alterutra rapit, Verum, salva meliore sententia, quia propriè, & strictè loquendo (ut hic ex supradictis loquendum nobis est) non dicitur quis invadere bona mobilia, v. g. pecuniam, vestem, & similia, sed futari, rapere, tollere, usurpare, nam invadere propriè est de bonis stabilibus, & significat in prædium, in feudum, in domum, possidenda, sese immittere, idèd mihi videtur, hic non comprehendi, nisi invasores bonorum stabilium.

Confirmo, quia in Bulla Cœnæ num. 17. excommunicantur qui usurpant fructus redditus, & proventus ad Sedem Apostolicam, & qualcunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum pertinentes: & numero 20. excommunicantur invadentes, destituentes, occupantes, & detinentes, in totum, vel in partem, Regna, Civitates, Terras, & loca ad Romanam Ecclesiam pertinentia. Vides igitur num. 20. ubi agitur de bonis immobilibus usurpari verbum invadendi, non verò num. 17. ubi agitur de mobilibus.

51. Nomine autem Ecclesiasticorum bonorum, intelligi ea bona, quæ sunt Ecclesiarum, unde bona patrimonialia hic non includi, nequaquam est dubitandum. Dubitari tamen posset de bonis patrimonialibus, ad quorum titulum quis est ordinatus. An scilicet is, qui dictum patrimonium invadit, incidat in reservatum?

Respondeo, non incidere. Hujus autem responsionis ratio tota pendet ex solutione illius questionis. An bonum quodcumque stabile, statim, atque sit patrimonium Ordinati, fiat bonum propriè Ecclesiasticum, Profectò, cum agitur de rebus Ecclesiasticis non alienandis, quærun DD. an sub prohibitione Tridentini, & in extravag. *f. Ambitiosa*, ne bona Ecclesiastica alienari possint, includatur dictum Ordinati patrimonium: & resolvunt communiter, non includi, ut rectè notat *g. Bonacina*, quia extravagans *Ambitiosa*, (quam Tridentinum confirmat) expressè loqui-

O 2

loqui-

his modis propriè furtiva susceptio est hoc quarto modo: Illud enim *furtiva*, significat clanculam susceptionem, ita, ut sine scientia ordinantis, quis confocietur cum aliis ordinandis, & sic, nesciente, & consequenter nolente, & approbante Episcopo, ordinetur: Cateri tres præcedentes modi potiùs dicuntur dolosa susceptiones, & solum largè dici possunt furtivæ: in illis enim decipitur quidem Episcopus, sed non propriè, modo furtivo, & occulto, ut in quarto. Quemadmodum igitur Doctores cum a Suatio communiter

a Suar. d. 42. de con-
furis sect. 3
num. 5.
P. Bardi in
sect. l. 7.
9. 10. cit.

48. Quæres, de quibusnam Ordinibus hic loquutio est? Respondeo. Cum prima tonsura ex communi sententia Ordo non sit, ut habes apud Doctores citatos à Castropalao b, ejus furtiva susceptio non erit casus reservatus. At verò, quia Minores, Ordines sunt, (definit enim Tridentinum Ordines septem esse in Ecclesia, Sacerdotii, Diaconatus, Subdiaconatus, & quatuor Minorum Ordinum) ideo eorum furtiva susceptio casus erit reservatus.

49. Dices, at Minores Ordines ex sententia Valquez, aliorumque non sunt Sacramenta, ergo neque propriè, & verè Ordines. Respondeo primò. Minores Ordines esse Sacramenta, tenet communis sententia, quam docet S. Thom. sequiturque e Castrop. Respondeo secundò, licet Minores non essent Sacramenta, non propterea negari debet esse propriè Ordines: Ad hoc enim, ut Minor sit propriè Ordo, satis est, si ille sit potestas quædam moralis relata ad aliquod Ministerium Altaris, quæque Ordinatam constituat in gradu superiori, comparatione ministrorum Ecclesiæ, nec solum comparatione aliorum Fidelium, quod solum facit prima tonsura, cum minores faciant, etiam comparatione ipsorum ministrorum Ecclesiæ, quales sunt ipsi tonsurati, lege d. Castrop. Cum ergo noster Legislator dicat (quoscunque Ordines) Minores autem omnium consensu, propriè Ordines sint, quam vis non sint, in aliquorum opinione, Sacramenta, illos etiam comprehendere voluit Legislator.

c. Trid. sect. 23. cap. 5.
e. can. 2.
d. Castrop.
l. p. 3. n. 4.
cit. S. Th.

Bel. Conin.
alioque.

e. Bañre
l. c.

f. Trid. sess. 25. c. 11. de reser.
g. Extravag. Ambitiosa. §. de reb. Eccl. non alienand. h. Bonav. T. p. d. 2. de reb. Eccl. non alienand. q. un. p. 2. n. 28. sine.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

loquitur de bonis immobilibus, & mobilibus pretiosis, Deo dicatis. Porro ex hac doctrina videt, ut aliquod sit bonum Ecclesiasticum, debere esse dicatum absolute Deo: quare cum dictum Patrimonium non sit dicatum immediate Deo, vel Ecclesie, sed solum in alimentum temporale Ordinati, absolute, & proprie Ecclesiasticum non erit. Adde, dictum Patrimonium; mortuo Ordinato, redire sine alia licentia ad pristinum statum, quod certe non posset, si esset proprie bonum Ecclesie. Vera igitur est nostra Responsio, invadentem bona predicti patrimonii, non incurere in casum reservatum, quia non invadit bona simpliciter, & absolute Ecclesiastica.

§3. Dices, at dictum patrimonium non potest alienari ab Ordinato, sine Episcopi licentia, donec aliunde non habet Ordinatus, unde vivat: ergo est bonum Ecclesiasticum. Respondeo. Nego consequentiam. Ratio enim, cur non possit alienari, non est, quia sit Ecclesiasticum bonum, sed quia ex peculiari Jure Tridentinum sic statuit, ut scilicet viventi Ordinato congrua alimenta non desint. Recte ergo Marchinus, a quando ex probabiliori sententia, docet, bona patrimonialia, ad quorum titulum, quis est ordinatus, non subjacere gabellis, nec collectari posse, non dicit, quia hæc sunt bona Ecclesiastica, sed quia privilegio bonorum Ecclesiasticorum gaudent: cur autem hoc Privilegio gaudeant, ad nos in præsentem non pertinet edocere, si cui id scire placet, ipsum, & ab ipso Doctores citatos adeat.

a Marchinus de ord. tr. 2. p. 6. c. 7. diff. 12.

CAPUT VII.

De Casibus reservatis pro Religiosis.

§. I.

Quibus casibus reservatis in Universum subdantur Religiosi.

1. **C**ertum est, Religiosos subjacere Casibus in sua Religione reservatis. Certum item, eosdem non affici casibus, qui reservantur ab Episcopis, ut ex superius allatis patet: quamvis enim hi

domicilium habeant in Diocesi Episcoporum, habent tamen amplam exemptionem ab ipsorum Jurisdictione.

2. Verum, an iidem Religiosi afficiantur casibus à Summo Pontifice absolute reservatis, aliqui dubitarunt: sed immerito, sunt enim, & ipsi, ut ceteri Fideles Summo Pontifici subjecti, nec unquam ab universali lege, quia Pontifex casus reservat liberati ab eodem Pontifice, ipsi fuerunt. Solum enim per varia privilegia iisdem concessa, indulget Pontifex, ut de iis casibus absolvi à Superioribus, juxta privilegiorum tenorem possint, non verò eos ab incurfione reservatorum exemir.

Hinc ergo fit, ut si Religiosus incidat in casum quemcumque Papalem, non possit absolvi à Confessario Regulari, quia à Superiore Monasterii est expositus ad excipiendas Confessiones in eo Monasterio subditorum; nisi specialem potestatem ei Confessario attribuit legitimus Superior. Et ratio est, quia ex una parte, ut dictum est, casus supponitur esse Papalis, & ex altera supponitur per ipsam simplicem deputationem Confessariorum non concedi à Superioribus facultas absolvendi à reservatis, ut certum est b apud omnes.

4. Quintanadvennas c docet, Superiores in Societate nostra concedere ejusmodi Confessariis, licentiam absolvendi à casibus Pontificiis, (exceptis casibus contentis in Bulla Cœnæ Domini) eo ipso, quod ipsos deputant ad audiendas nostrorum Confessiones. Id quod probat ex eo, quod Pater noster Generalis, ex potestate, quam habet à Summo Pontifice, concedit in Compendio Privilegiorum omnibus Confessariis nostris approbatis, ut possint absolvere quoscumque Fideles, ad eos undecunque accedentes, ab omnibus peccatis, & censuris, exceptis iis, quæ continentur in Bulla Cœnæ: at sub nomine Christi Fidelium, (ait hic Auctor) cur comprehendi non debeant nostri? Hæc ille, concludens, non esse mirum, si hic Confessarius non valeat nostros absolvere à casibus in Societate reservatis, possit verò à dictis Papalibus, non esse, inquit, mirum, quia hos reservat Societas, nec eorumdem absolutionem P. Generalis concedit, dum communes Confessarios deputat, illo-

b Delago in resp.

4. Quintanadvennas c docet, Superiores in Societate nostra concedere ejusmodi Confessariis, licentiam absolvendi à casibus Pontificiis, (exceptis casibus contentis in Bulla Cœnæ Domini) eo ipso, quod ipsos deputant ad audiendas nostrorum Confessiones. Id quod probat ex eo, quod Pater noster Generalis, ex potestate, quam habet à Summo Pontifice, concedit in Compendio Privilegiorum omnibus Confessariis nostris approbatis, ut possint absolvere quoscumque Fideles, ad eos undecunque accedentes, ab omnibus peccatis, & censuris, exceptis iis, quæ continentur in Bulla Cœnæ: at sub nomine Christi Fidelium, (ait hic Auctor) cur comprehendi non debeant nostri? Hæc ille, concludens, non esse mirum, si hic Confessarius non valeat nostros absolvere à casibus in Societate reservatis, possit verò à dictis Papalibus, non esse, inquit, mirum, quia hos reservat Societas, nec eorumdem absolutionem P. Generalis concedit, dum communes Confessarios deputat, illo-

a In de C. refer. no. b Or. Soc. I. c. 4. ff. r.